

Екзистенційне спрямування прози В. Нестайка

Н. В. Вірич

Одеська державна академія технічного регулювання та якості, Одеса, Україна

Paper received 12.04.17; Accepted for publication 17.04.17.

Анотація. У статті проаналізовано творчість В. Нестайка в екзистенційному аспекті. Особливу увагу звернено на майстерне моделювання ситуацій і характерів, досліджено способи художнього впливу на самостановлення особистості. У розвідці висвітлено закиненість героя у незнайомий світ, ворожість оточення, самотність, зустріч у сакральному місці з чудопомічниками, які допомагають героєві здолати шлях самостановлення й набуття Самості. Кожна нова мандрівка, запропонована старим клоуном героєві, дає йому новий урок людяності й пізнання, робить підлітка інтелектуально та морально збагаченим.

Ключові слова: екзистенція, вибір, мотив, самість, архетип, художній світ.

Одним із найсуттєвіших понять філософії екзистенціалізму є поняття вибору. Не дивлячись на те, що в процесі буття людина чи не щодня й чи не щомиті стає перед певним ситуаційним вибором, мова йде про той генеральний, основоположний вибір, через який отримують осмислення і втілюються в життя всі найважливіші поняття та принципи етики і людського співжиття. Це вибір людиною самої себе.

У цьому сенсі С. К'єркегор поняття вибору назвав нервом світогляду й буття людини, так як саме вибір робить людину людиною, бо, за висловом данського філософа, людина – це та, що вибрала себе людиною. К'єркегор твердить: «Або – або», або ти людиною не є, і тому, власне, Людиною є лише та, що вибрала себе як особистість і з цього моменту формує себе як особистість [5].

З огляду на вищезазначене стає зрозумілою теза Ж.-П.-Сартра, яка в російському перекладі оприявнюється ледь не каламбуром: «существование предшествует сущности». Адже, щоб бути людиною, гідною свого призначення в житті, не досить просто народитися на світ та існувати, як існує трава чи порохина на шляху. Від людини вимагається самовизначитись, збагнути власну суть, обрати власний життєвий шлях; вимагається здійснення вчинків, гідних своєї людської сутності.

Найяскравішим афоризмом, що розкриває зміст понять існування і сутність є слова Мавки із «Лісової пісні» Лесі Українки, яка на півстоліття раніше європейських філософів-екзистенціалістів втілила ідеї філософії буття у своїх творах.

«А тільки – сумтно, що не можеш ти /своїм життям до себе дорівнятись...» – каже Мавка Лукашеві, констатуючи наявність невідповідності між глибоко духовною сутністю коханого та приземленим, бездуховним його існуванням, яке власне губить, знищує його душу, бо «особистість – це цілісність, що самовизначається [...], створюючи світ, у якому вона живе, світ власного буття» [11]. Перепетії Лукашевої й Мавчиної драми неминуче виводять нас на ще одну екзистенційну проблему: проблему самопізнання та визначення свого місця в бутті, бо що, як не докір у нерозумінні своєї суті, звучить у словах лісової дівчини:

Не зневажай душі своєї цвіту ...[...]

Той цвіт від папороті чарівніший –

Він скарби творить, а не відкриває [6].

Отже, українські письменники-мислителі кінця XIX – поч. XX ст. чудово розуміли, що життєвий вибір індивіда нерозривно пов'язаний із пізнанням та усвідомленням людиною самої себе, своїх життєвих цінностей, понять і прагнень.

Слід сказати, що думка про важливу роль самопізнання в духовному становленні особистості була присутня у філософуванні українських мислителів ще в XVI – XVII ст.

Так, наприклад, учені Острозької академії вважали, що умовою становлення людини як особистості є її проникнення в духовну сутність священних текстів, а передумовою для «осягнення божественного слова» було самопізнання [3].

У цьому ракурсі цікавим постає дослідження творчості Всеволода Нестайка, талановитого письменника XX – XXI ст. У літературознавчій науці творчий доробок письменника був предметом дослідження П. Кириченка, О. Папуші, Н. Резніченко, Б. Салюк, Н. Сидоренко та ін. Інтерес до вивчення творчості митця в її різних аспектах не згасає й сьогодні. Однак екзистенційне спрямування прози В. Нестайка заслуговує на особливу увагу, чим і зумовлена актуальність нашої розвідки.

Мета статті – дослідити значення проблеми вибору в бутті персонажів В. Нестайка.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- розкрити психічні передумови формування своєрідного типу екзистенції персонажів;

- простежити вплив художньої творчості В. Нестайка на самостановлення особистості.

Якщо ж згадати заклик «Пізнай себе!», що пролунав у XVIII ст. із вуст чи не найяскравішого предтечі європейського екзистенціалізму – Г. Сковороди, та його роздуми про необхідність самозаглиблення й пізнання власної душі як необхідної умови вибору правильного (а отже, щасливого) життєвого шляху та взяти до уваги ще й неодноразово висловлювані античними філософами та християнськими мислителями середньовіччя міркування, то стане цілком зрозумілим, що життєвий вибір, зроблений на основі усвідомлення своїх духовних понять і потреб, своїх життєвих цінностей (тобто на основі самопізнання) – є основною константою, фундаментом самостворення і самостановлення особистості, основою того феномену, який К.-Г. Юнг назвав містким словом «Самість».

Підтвердженням, що самоусвідомлення й самостворення особистості (набуття нею Самості) у всі епохи було актуальним і мало величезне значення як для індивіда, так, очевидно, і для соціуму, слугує вже те, що цей процес відобразився в колективному підсвідомому людства (К.-Г. Юнг), в одній із ряду символічних форм, що, за твердженням філософа, акумулювали в собі прадавні вияви психічних станів людського колективу певної епохи [12]. Спливаючи на поверхню свідомості нащадків у періоди непевності, безвиході, архетипи ніби підказують неодноразово апробовану модель поведінки, бо кожна найнепевніша й найскрутніша для індивіда ситуація була безліч разів пережита й подолана в колективному досвіді покоління, збереженому в підсвідомості.

Ці вияви збережених у підсвідомості психічних станів, пов'язаних із становленням особистості, відо-

бразилися в колективному підсвідомому в архетипі «божественної дитини».

Будучи словесно-знаковою проекцією архетипу, міфологічний образ, що відтворює процес народження нової особистості, згідно з прадавніми уявленнями, обов'язково повинен був відтворити й процес загибелі попереднього її втілення. Адже обов'язковою передумовою нового народження істоти в іншому світі чи в іншій якості є її смерть у якості попередній, її відторгнення від попереднього стану. Архетипне відторгнення від попереднього стану, від минулого у міфології втілюється у мотивах відчуження міфічної чи казкової дитини від звичного світу, її самотніх мандрів у незнані світи, у різноманітних перепонах чи загрозах, які вона завжди переборює, не дивлячись на свою «закинутість» у загрозовий світ і ситуації та на свою малість, слабкість і недосвідченість.

Репрезентуючи собою початкову стадію переродження неосмисленої, несамоусвідомленої істоти в екзистуючу, мислячу особистість, ця «закинутість» у чужий, ворожий світ, разом із тим, є символічним втіленням конфлікту між двома особистісними станами, в які потрапляє індивід у процесі самостворення.

Це стан того «блаженного невідання», «святої простоти», в якому перебувала людина у своєму «рослинному» бутті (уособлення цього стану в міфології виступають різноманітні злі, темні сили), і стан досягнення знань про світ та про себе і своє місце у світі.

Саме ці знання і є тим джерелом, яке надає архетипній дитині сили переможно виходити із найскрутніших ситуацій та долати сильніших і досвідченіших ворогів.

Отже, в конфлікті між знанням про себе і про світ, яке народжується, та «святою простотою», невіданням доекзистенційного стану перемагає знання. «Божественна» архетипна дитина виходить переможцем у боротьбі з найлютішими силами темряви.

Проте, відтворюючи архетипну символіку, міфологія послідовно і вперто посилає на допомогу цій дитині, що набуває самості, як не зайця, то вовка, шуку, яблуньку, річку чи яке-небудь інше породження природи, з яким дитина легко вступає в контакт, знаходить цілковите порозуміння не внаслідок свого збагачення досвідом чи знаннями, а саме внаслідок збереження природності: отієї дитинної простоти, яку «божественна» дитина не розгублює під час своїх мандрів. Саме в здатності символічної архетипної дитини зберігати природну чистоту душі, світлий погляд на світ, попри набуття знань і досвіду в складних обставинах самотніх мандрів, – і вбачає Юнг її «божественність».

Цікавою в цьому плані є повість В. Нестайка «Загадка старого клоуна», в якій з надзвичайною проникливістю в психологію героя та глибинним відчуттям важливості і складності процесу самоосмислення й самостворення підлітка письменник, осучаснюючи архетипну символіку, створює відповідну духові свого часу захопливу повість про духовне змужніння сучасної дитини підліткового віку.

Юного героя повісті В. Нестайка читач застає в межовій ситуації, яка, за К. Ясперсом, і спонукає людину до самопізнання, до пошуку власних цінностей, вироблення власного погляду на світ. Це власне той етап, коли індивід починає усвідомлювати себе як особистість, вибудовує власну ієрархію цінностей, отже, починає розуміти, чого він прагне від світу, і що сам хоче дати світові, – тобто робить той найважливіший у житті вибір: вибір самого себе як особистості.

Межовою ситуацією для Степана Наливайка є переїзд із звичайного, рідного села, де під опікою улюблених діда й баби, у товаристві знаних протягом багатьох років друзів, серед знайомих ландшафтів пройшло дванадцять років його життя.

Межова ситуація, що завжди передбачає ломку динамічного стереотипу, сама по собі завжди супроводжується негативними емоціями. У Нестайкового героя вона набирає кризового характеру: знайомлячись із новим класом, хлопчик не зумів взяти правильний тон і, замість схвального сміху, який зазвичай зустрічали його жарти давні, залишені в селі друзі, викликав у міських хлопців-дотепників лише глузування та образливе прізвисько Муха.

Це прізвисько та постійне дзижчання за спиною, що супроводжувало кожен крок хлопця, ще більше занепають відчуття втрати друзів, посилюють відчуття «закінченості» в непривітний і некомфортний світ, який у силу своєї непривітності й незрозумілості видається хлоп'яті абсурдним.

Отже, у повісті бачимо досить чіткий опис ситуації екзистенційної кризи, яка змушує підлітка не тільки «оповідати самому собі про свої взаємини зі світом», а й «у внутрішній полеміці вдосконалювати себе» [1, с. 3-19]. Адже, не дивлячись на те, що нові однокласники (всі оті «Дмитрухи», «Спасокуцькі» чи «Монкіни...») є глибоко несимпатичні нашому героєві, хлопець все ж не схильний винувати за своє «фіаско» в новому товаристві покласти лише на них. Згадуючи не раз чути із уст діда Грицька мудре народне застереження: «На пасіці не розмахують руками», та аналізуючи свою поведінку, хлопчина робить висновок: «Якби я не вискакував зі своїми жартами, може б вони й прийняли б мене з першого дня у свій гурт... Якби я повівся скромненько, тихо, то потім можна було б і позмагатися у дотепності з ними... й потроху завоювати їхню симпатію і прихильність»... [8, с. 15].

Разом із тугою за залишенням у селі звичним життям та давніми друзями, разом із проблемами входження в незнайомий, неприхильний до хлопця світ, ця незадоволеність собою створює для підлітка ще більший психологічний дискомфорт, провокує внутрішню розгубленість та посилює відчуття самотності, закритості.

Розрадою для хлопця в цій кризовій ситуації стає «неспокійний мандрівний дух пращурів, що спонукає кудись іти, іти, іти... просто, щоб бачити нові обрії, міряти ногами нові дороги, зустрічати нових людей...» [8, с. 18].

Цей «дух пращурів», суть якого, як ми бачимо із роздумів підлітка, полягає в небайдужості до світу, в тяжінні до його пізнання, спонукає хлопчину шукати розраду в самотніх мандрах чужим містом, які, врешті-решт, непомітно, але наполегливо перетворювали це чуже, немиле місто в рідне й улюблене: «Я просто йшов собі та йшов і дивився, дивився... і з кожним днем я любив Київ усе дужче й дужче» [8, с. 20].

Окрім того, в українській столиці було одне заповітне місце, куди «ноги самі приносили» хлопця. Цим місцем був столичний цирк, де Стьопа Наливайко, ще будучи другокласником, побував під час екскурсії до Києва і де, вражений сонячним гумором клоуна в кепці «шахматкою», вирішив «раз і назавжди»: буде клоуном. «Сонячним клоуном, який приносить людям радість і вітху, який примушує забувати свої неприємності й невдачі, свої двійки з математики, який викликає нестримний, веселий сміх на всіх континентах, у всіх кутках земної кулі» [7, с. 21].

Це заповітне, сакральне для хлопчика місце, з яким у нього з дитячого віку пов'язувалося очікування ди-

ва, за законами міфотворчості обов'язково повинне подарувати героєві дивовижну, неординарну пригоду – чудо, що має вплинути на фізичне чи моральне його змужніння.

Всеволод Нестайко, який, завдяки письменницькому чуттю та знанню дитячої психології, чітко дотримується цих «законів» та ніколи не обманює дитячих сподівань, дарує своєму героєві дивну зустріч саме в цьому сакральному для підлітка місці.

З цієї зустрічі починаються дивовижні пригоди хлопчика, які стають в подальшому розгортанні сюжету якби другим, втаємниченим, внутрішнім планом його буття, а сам твір набуває елементів пригодницької повісті. Тобто з моменту, коли дивний клоун Чак у цирку під час антракту простягнув Стюпі таке бажане морозиво (купити яке хлопчик сам собі, звісно, не міг...), у реалістичну повість про життя сільського підлітка-фантазера, вирваного зі звичних обставин і перенесеного в незвичні й не зовсім зрозумілі йому умови міського життя, вливається фантастичний, пригодницький струмінь, тобто з появою старого клоуна у творі переплітаються дві дійсності: реальна і паралельна їй – уявна. Такий прийом зустрічаємо і в Нестайкових казках, де нібито цілком реальні герої (Нуся із «Країни Місячних Зайчиків» чи Вася Глечик із «Країни Сонячних Зайчиків» та інші персонажі реального життя) потрапляють в умови ірреального світу й саме в цих умовах проходять духовний і моральний гарт, випробування на Самість.

В аналізованій повісті паралельний, ірреальний світ, на нашу думку, фокусує в собі також і внутрішні запити героя, ті проблеми, відповіді на які також прагне знайти підлітковий вік, а сам загадковий клоун Чак, як і таємничий «лісовий інспектор» Єлисей Петрович, символізує якраз оту природну складову архетипного образу «божественної дитини», яка (складова) не дає особистості, що набуває раціональних знань і досвіду та знаходиться в стані переоцінки цінностей, відірватися від джерел дитинної «божественності» й тієї «святої простоти», що зберігає гармонію між емоційністю та раціональністю складовою особистості, між новонадбаними та традиційними цінностями.

Кожна подорож у часі та просторі – це ніби сходінка на вищий ступінь пізнання життя та духовного зростання героя.

Перша та друга подорожі у минуле, до якої запросив клоун Чак Стюпу Наливайка, були у 1912 році – часі, коли Чакові – гімназисту було стільки років, скільки Стюпі в момент розповіді.

Третя – подорож у моторошний період окупації Києва фашистськими загарбниками, під час якої хлопчику задля виконання Чакового прохання довелося навіть побувати в підземеллях гестапо.

Четверта подорож знову повертає читача вслід за героями твору у підліткові роки клоуна Чака (період між 1912 та 1917 роками); п'ята веде у 1859-й рік, де в цей час в Києві на Пріорці, у будинку Пашковської мешкав Шевченко.

Шоста та сьома подорожі ведуть героїв у 1648-й рік – час, коли в Україні триває визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького. Метою наступної, восьмої подорожі була зустріч із «одним із наймудріших і найцікавіших людей, яких народжувала земля наша і бачило Київське небо» [8, с. 196], – Григорієм Савовичем Сковородою. Отже, це була мандрівка у 1764-й рік, коли Сковорода саме приїхав до Києва із юним Ковалинським. Дев'ята подорож відбулась у 1068 рік, у княжу Русь, коли у Києві у 15-й день місяця вересня відбулося народне повстання проти князя

Ізяслава, який побоявся озброїти народ навіть для відсічі печенігів.

Десята й остання подорож Стюпи Наливайка з дивним клоуном Чаком відбулась не в минуле, а, навпаки, в майбутнє, у якому юний читач побачив героя твору та його шкільних друзів у дорослому віці й переконався, що хоч не всі дитячі мрії здійснюються, діти, навіть ті, що в дитинстві мали певні вади, все ж виростають корисними для суспільства, щасливими людьми.

Кожна сходінка пізнання та змужніння, на яку піднімає юного героя нова подорож, ставить перед хлопчиком нові, щораз серйозніші проблеми, вимагає адекватної реакції на них та нових духовних зусиль для їх розв'язку.

Недивлячись на те, що своїх героїв автор повісті веде різними періодами історії, персонажі, з якими доводиться зустрічатись юному Нестайковому герою та ситуації, в які він потрапляє, а отже й проблеми, які йому доводиться вирішувати, не є характерними лише для якогось окремого часового проміжку, в який чудом потрапляє хлопчик зі своїм старшим другом.

Так, потрапивши в часи Чакового дитинства, Стюпа впритул зіткнувся з проявами людського егоїзму і вседозволеності, що породжує жорстокість, яка веде навіть до кривавих злочинів. Якщо генеральша «Фея» – дружина попечителя гімназії, де навчається Чак, своїм бундючним «Фе» могла лише назавжди позбавити будь-якого гімназиста можливості навчатися й таким чином зламати йому майбутнє, то біржовий ділок, з надзвичайно промовистим іменем: Павлін (втілення зарозумілості й пихатості) Юдович (втілення продажності й зрадництва) Голозубинецький (оголені, вищірені зуби – ознака дикості й хижості), який видає себе за «покровителя мистецтва», задля задоволення своєї патологічної насолоди не спиняється навіть перед вбивством юної акробатки Терези, яку врятувало від страшно смерті лише чудодійне втручання в ситуацію «живого казкового лісовика» [8, с. 147] Єлисея Петровича в образі звичайного дідуса, що дивом опиняється на гальорці в цирку поруч зі Стороженком та Чаком-гімназистом.

Цей кривавий злочин здійснюється руками прихвостів Голозубенецького: клоуна-бездари Рудого Августа, опецькуватого, віспуватого адміністратора цирку – грошолоба Анема (які, до речі, наперейми складають вину один на іншого, намагаючись уникнути відповідальності) та інших пігмеїв, наділених бодай крихітною подобою влади й позірної вищості над іншими, як, наприклад, цирковий швейцар, що й собі доклав руку до арешту талановитого й чесного, а тому й неприйняттого для продажною цирковою адміністрації клоуна Стороженка.

Як бачимо, в різні часи й епохи юний герой повісті на шляхах становлення своєї особистості стикається переважно не зі специфічними проблемами тієї чи іншої епохи (соціальними, політичними тощо), хоч і вони присутні в повісті, а з одними й тими ж життєвими проблемами. Це проблеми добра і зла, милосердя й жорстокості, правди й облуди, честі й безчестя, продажності й вірності, потворності й краси – в усіх їхніх багатогранних виявах.

Ведучи своїх героїв різними епохами, письменник стверджує, що підґрунтям особистості є вибір себе, зроблений на основі вибору життєвих цінностей – вибору між добром і злом. Бо протистояння між персонажами повісті Нестайка – це не проблема якоїсь певної епохи: це вічна проблема і вічний людський вибір! Так само і цінності, на яких цей вибір базується, – це не цінності-одноденки, а в усі епохи актуаль-

ні, вічні загальнолюдські цінності, ставлення до яких тільки й робить людину Людиною.

Таким чином, у розвідці доведено відповідність повістування архетипній символіці: закиненість героя у незнайомий світ, ворожість оточення, самотність, зустріч у сакральному місці з чудо-помічниками, які допомагають героєві здолати шлях самостановлення й набуття Самості. Кожна нова мандрівка, запропонована старим клоуном героєві, дає йому новий урок

людяності й пізнання, робить підлітка інтелектуально та морально збагаченим.

Аналіз повісті В. Нестайка «Загадка старого клоуна» переконує, що вона, як і інші твори письменника, залучаючи дітей до довірливої й цікавої розмови про добро і зло, любов і ненависть, шляхетність і підлість, красу й потворність, служить справі формуванню й удосконаленню духовної суті людської душі.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Анциферова, Л.М. К психологи личности как развивающейся системы // Психология формирования и развития личности – М. 1989. – С. 3–19.
- [2] Білодід, Ю.М. Філософія: Український світоглядний акцент: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 355 с.
- [3] Гуцол, С.Ю. Психологічні особливості структурних складових неоміфологічного // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка.– 2011. – Вип. 1. – С. 103–108.
- [4] Історія української філософії. – К.: Академвидав, 2008. – 612 с.
- [5] Кьеркегор, С. Или-Или // Антология мировой философии. – М., 1971. – Т. 3. – 760 с.
- [6] Леся Українка. Зібрання творів: у 12-ти томах / Леся Українка. – К.: Наукова думка, 1976. – 397 с.
- [7] Мелетинский, Е.М. Аналитическая психология и проблемы происхождения архетипических сюжетов // Вопросы философии. – 1991. – №10. – С. 41–47.

- [8] Нестайко, В.З. Загадка старого клоуна: повесть. – К.: Країна Мрій, 2010. – 272 с.
- [9] Салюк, Б.А. Образ мегаполісу у творах для дітей Е. Кестнера та В. Нестайка // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: міжвуз. зб. наук. ст. / [гол. ред. В. А. Зарва]. – Бердянськ: БДПУ, 2010. – Вип. XXIII. – Ч. IV. – С. 82–189.
- [10] Сартр, Ж.-П. Буття і ніщо: Нарис феноменологічної онтології: [пер. з фр. В. Лях, П. Тарашук]. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. – 854 с.
- [11] Сидоренко, Н.І. Жанрові модифікації і поетика української дитячої повісті 60-80-х років ХХ століття: дис. ... кандидата філол. наук: 10.01.01. – Херсон, 2010. – 219 с.
- [12] Юнг, К.Г. Психологические типы. – М.: «Университетская книга», АСТ, 1996. – 714 с.

REFERENCES

- [1] Antsiferova, L. M. To the psychologists of the personality as a developing system // Psychology of formation and development of personality – M., 1989. – P. 3-19.
- [2] Beloded, J. M. Philosophy: Ukrainian philosophical emphasis: a Training manual. – K.: Condor, 2006. – 355 p.
- [3] Gutsol, S. J. Psychological characteristics of the structural components of neomefrazole // Bulletin of NTUU "KPI". Philosophy. Psychology. Pedagogy.– 2011. – Vol. 1. – P. 103-108.
- [4] The history of Ukrainian philosophy. – K.: Academica, 2008. – 612 p.
- [5] Kierkegaard, S. Either-Or // anthology of world philosophy. – M., 1971. – Vol. 3. – 760 p.
- [6] Lesya Ukrainka. Works in 12 volumes / Lesya Ukrainka. – K.: Naukova Dumka, 1976. – 397 p.
- [7] Meletiskii, E. M. Analytical psychology and the problem of the origin of the archetypal plots // Questions of philosophy. – 1991. – No. 10. – P. 41-47.

- [8] Nestayko, V. Z. Riddle of the old clown: a novel. – K.: Dreamland, 2010. – 272 p.
- [9] Saljuk, B. A. the Image of the metropolis in the works for children by E. Kestner. and V. Nestavko // Actual problems of Slavic Philology. Series: Linguistics and literature: myvuz. ZB. Sciences. article / [a goal. the editorship of V. A. Zarva]. – Berdyansk, BSPU, 2010. – Vol. XXIII. – CH. IV. – P. 82-189.
- [10] Sartre, J.-P. Being and nothingness: an Essay on phenomenological ontology: [per. s FR. V. Lyakh, P. Tarasuk]. – K.: Publisher Salome Pavlichko "Fundamentals", 2001. – 854 p.
- [11] Sidorenko, N. I. Genre modification and poetics of the Ukrainian children's novel the 60-80-ies of XX century: dis. ... candidate of philological Sciences. Sciences: 10.01.01. – Kherson, 2010. – 219 p.
- [12] Jung, C. G. Psychological types. – M.: University book, AST, 1996. – 714 p.

Ekzistencia spravanja prose V. Nestayko N. V. Virich

Abstract. The article analyzes the work of V. Testayko in the existential aspect. Special attention is paid to the skilful modelling of situations and characters, explores the ways art impacts on zamestnavani personality. The article deals with the abandonment of the hero in an unfamiliar world, hostility of environment, the loneliness, the meeting in the sacred place with wonderful assistants who help the hero overcome the path of self-development and gaining Self. Each walk offered an old clown, the hero, gives him a new lesson in humility and learning, makes teenagers intellectually and morally enriched.

Keywords: existence, choice, motive, self, archetype, art world.

Экзистенциальное направление прозы В.Нестайко Н. В. Вирич

Аннотация. В статье проанализировано творчество В. Нестайко в экзистенциальном аспекте. Особое внимание обращено на искусное моделирование ситуаций и характеров, исследованы способы художественного воздействия на самостановление личности. В статье освещены заброшенность героя в незнакомый мир, враждебность окружения, одиночество, встреча в сакральном месте с чудо-помощниками, которые помогают герою преодолеть путь самостановления и обретения Самости. Каждая новая прогулка, предложенная старым клоуном герою, дает ему новый урок человечности и познания, делает подроска интеллектуально и нравственно обогащенным.

Ключевые слова: экзистенция, выбор, мотив, самость, архетип, художественный мир.